

به کار گیری روش‌های پردازش تصویر و تکنیک استریوویژن به منظور تعیین

نقاط قطع در هرس بوته انگور

سید مهدی حسینی^۱، عبدالعباس جعفری^{۲*}، عادل بخشی پور^۳

۱- فارغ التحصیل مقطع کارشناسی ارشد مهندسی بیوسیستم دانشگاه شیراز

۲- استادیار بخش مهندسی بیوسیستم دانشگاه شیراز email: ajafari@shirazu.ac.ir

۳- دانشجوی دکترای مهندسی بیوسیستم دانشگاه شیراز

چکیده

استفاده از ماشین های هرس هوشمند می تواند باعث کاهش نیروی کار مورد نیاز برای هرس تاکستان‌ها گردد. در این پژوهش تلاش گردیده است الگوریتمی ارائه شود که با استفاده از روش های پردازش تصویر و تکنیک استریوویژن قادر باشد نقاطی از بوته انگور را که در حین هرس باید قطع گردند مشخص کند. پس از تهیه عکس ها به روش استریوویژن، از آن‌ها به عنوان ورودی الگوریتم استفاده شد. در اولین مرحله، فاصله بوته‌ها از دوربین‌ها محاسبه گردید. سپس شاخه‌هایی که ضخامت آن‌ها کم بود از تصاویر حذف شدند و تنه اصلی مشخص گردید. سپس بر اساس قطر شاخه‌ها، شاخه های یک ساله مشخص و با در نظر گرفتن پارامترهای هرس، این شاخه‌ها هرس شدند. در مرحله نهایی با بر چسب گذاری شاخه های حذف شده در مراحل مختلف نقاط قطع شاخه ها مشخص گردید. نتایج ارزیابی الگوریتم نشان داد که در همه تصاویر مورد استفاده شاخ‌های یک ساله به درستی توسط الگوریتم مشخص شده بودند و در بین ۲۵۴ نقطه قطع استخراج شده از ۲۰ عکس، در مجموع ۷ نقطه هرس به اشتباه تشخیص داده شده بود. این نتایج نشان می دهد که دقت الگوریتم نوشته شده برابر با ۹۶/۸ درصد است.

واژه‌های کلیدی: پردازش تصویر، استریوویژن، هرس، بوته انگور

مقدمه

انگور یکی از میوه‌های مهم و قدیمی دنیا می‌باشد که مورد استفاده بشر قرار گرفته است. امروزه در تجارت، انگور را از لحاظ نوع استفاده به سه گروه: ارقام تازه‌خوری، ارقام خشکباری و ارقام آب‌گیری تقسیم می‌نمایند. انگور از نظر رده‌بندی گیاهی از تیره ویتاسه می‌باشد. این تیره شامل ۱۰ جنس مختلف است که جنس ویتیس از لحاظ تغذیه مورد توجه است (مقصودی، ۱۳۸۷).

هرس مهم‌ترین عملیات داشت در بوته انگور می‌باشد که نیاز به دانش فنی و هنر هرس کاری دارد. بوته انگور از جمله گیاهانی است که به هرس شدید نیاز دارد و هر ساله در مورد آن باید اقدام شود. هدف از هرس در بوته انگور دو گونه است: یکی هرس فرم‌دهی که شکل و ظاهر بوته انگور را شامل می‌شود که با توجه به شرایط هر منطقه باید انجام گیرد و دیگری هرس بار-دهی یا میوه‌دهی می‌باشد که به منظور بالا رفتن کیفیت و کمیت محصول و همچنین تقسیم میوه بر روی شاخه به طور مناسب، انجام می‌گیرد (خواج‌اهی ۱۳۸۲).



مورد نیاز برای انجام هرس به حداقل ممکن می‌رسد. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع، در این پژوهش تلاش گردیده است تا با استفاده از روش‌های پردازش تصویر و تکنیک استریوویژن الگوریتمی ارائه شود که بتواند نقاط قطع هرس بوته انگور رامشخص کند. سپس به منظور بهینه‌سازی الگوریتم، الگوریتم نوشته شده مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

مواد و روش‌ها

استفاده از ماشین‌های هوشمند برای هرس تاکستان‌های انگور می‌تواند هزینه‌های تولید این محصول را کاهش دهد. برای انجام این امر باید روش هرس و تربیت بوته‌ها به نحوی باشد که ماشین به راحتی بتواند در تاکستان حرکت کند و هرس را انجام دهد. بنابراین استفاده از ماشین‌های هرس در تاکستان‌هایی امکان‌پذیر است که بوته‌های آن به صورت داریستی باشند. در این پژوهش عکس برداری از بوته‌های باغ مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس که به صورت داریستی کوردن تربیت شده بودند، انجام گرفت.

با استفاده از تکنیک استریوویژن می‌توان فاصله‌ی بوته‌ها از دوربین‌ها را به دست آورد. بنابراین از این روش در تهیه عکس‌ها استفاده گردید و با استفاده از دو دوربین (Canon IXUS 960 IS, 12.1 Mega pixel) که فاصله مرکز تا مرکز آن‌ها از هم ۱۵ سانتی‌متر بود، به طور هم‌زمان و از فاصله‌ای بین ۵۰ تا ۸۰ سانتی‌متری بوته‌ها از هر بوته دو عکس که یکی با دوربین سمت چپ و دیگری با دوربین سمت راست تهیه شده بودند، گرفته شد (شکل ۱). و از هر جفت عکس به عنوان ورودی الگوریتم استفاده گردید. برای نوشتن الگوریتم از برنامه‌ی متلب استفاده شد.



ب

الف

شکل ۱. عکس‌های گرفته شده به روش استریوویژن (الف) عکس گرفته شده با دوربین سمت راست (ب) عکس گرفته شده

با دوربین سمت چپ

با مطالعه مولفه‌های اصلی رنگ تشکیل دهنده شاخه‌های انگور، رنگ آبی به عنوان رنگی که بیشترین تقابل بین شاخه و زمینه را به دست می‌داد انتخاب گردید. بنابراین برای حذف اثر همپوشانی شاخه‌ها و بوته‌هایی که در ردیف‌های پشتی قرار داشتند هنگام عکس برداری از یک صفحه آبی رنگ به ابعاد ۲×۲ متر به عنوان پس زمینه بوته مورد نظر استفاده شد.

مرحله ۱:

در این مرحله پس از فراخوانی تصاویر با استفاده از مولفه C_b فضای رنگی $YCbCr$ تصاویر به حالت باینری تبدیل و بوت‌ها از پیش زمینه جدا شدند. سپس با استفاده از معادله (۲) که معادله محاسبه فاصله در روش استریوویژن می‌باشد فاصله بوت‌ها از دوربین‌ها محاسبه گردید. نحوه به دست آوردن این معادله به صورت زیر می‌باشد:

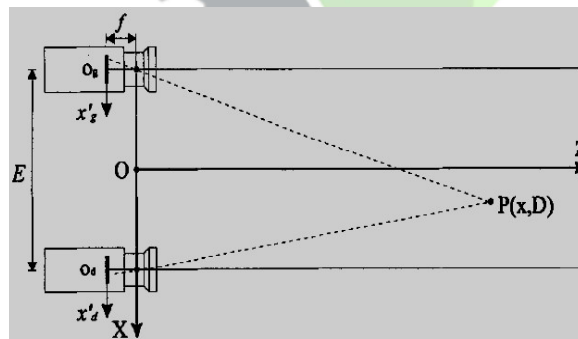
در عکس برداری به روش استریوویژن مطابق شکل (۲)، دو دوربین به گونه‌ای روی یک چارچوب قرار می‌گیرند که محورهای نوری آن‌ها با هم موازی و فاصله دو دوربین از هم برابر با E باشد. اگر خطی که مرکز عدسی‌های دو دوربین را به هم وصل می‌کند به عنوان محور X و محور Z را در صفحه‌ی نوری به صورت موازی با محورهای نوری دو دوربین، در نظر بگیریم. مبدا مختصات $\{X, Z\}$ نیز وسط خطی است که عدسی‌های دو دوربین را به هم وصل می‌کند (شکل ۲). خط تصویر، که از تقاطع صفحه‌ی نوری با صحنه‌ی مورد نظر به وجود می‌آید به صورت موازی با محور X ها و در صفحه‌ی نوری قرار دارد. مشخصات مربوط به تصویر را در دوربین‌های سمت چپ و راست به ترتیب x'_p و x'_r در نظر می‌گیریم. با استفاده از مدل pin-hole (شکل ۳) و اختلاف $\delta = |x'_r - x'_p|$ بین سمت چپ و راست تصویر در نقطه‌ای به مختصات $P(x, z = D)$ به راحتی می‌توان نوشت:

$$\delta = \frac{E \cdot f}{D}, \quad \forall x. \quad (1)$$

از معادله‌ی فوق می‌توان برای بدست آوردن عمق شی به صورت تابعی از δ ، و پارامترهای ذاتی دوربین استفاده نمود (f)

طول فاصله‌ی کانونی و E فاصله‌ی دو دوربین از هم می‌باشد:

$$D = \frac{E \cdot f}{\delta}, \quad \forall x. \quad (2)$$



شکل ۲. دستگاه مختصات سیستم استریوویژن (Burie et al., 1995).

در این پژوهش $E=15$ cm و $f=7/7$ mm بود و δ برای هر جفت از تصاویر محاسبه گردید. سپس از معادله (۲) فاصله بوت‌ها

به دست آمد. برای محاسبه δ ، در هر دو تصویر مختصات بالاترین نقطه‌ای که دارای مقدار یک بود به دست آمد، از آنجایی که دو



دوربین در یک راستا قرار داشتند مختصه‌ی x این نقطه‌ها یکسان بود ولی مختصه‌ی y آن‌ها دارای اختلافی برابر با δ می‌باشد. با جایگزینی این مقدار و مقادیر E و f در معادله (۲)، مقدار D محاسبه شد.

مرحله ۲:

در این مرحله شاخه‌هایی که ضخامت آن‌ها کمتر از ۷ میلی‌متر بود از تصویر حذف شدند. برای حذف این شاخه‌ها به طور متوالی از الگوریتم‌های گسترش (Dilation) و سایش (Erosion) و سازه‌های دایره‌ای به شعاع ۲ و ۴ پیکسل استفاده شد که شامل ۶ بار استفاده از الگوریتم گسترش و ۵ بار استفاده از الگوریتم سایش بود. استفاده متوالی از این الگوریتم‌ها باعث می‌شد که شاخه‌های با ضخامت کمتر از ۷ میلی‌متر به تدریج از شاخه‌های ضخیم‌تر و تنه اصلی جدا شوند و یا اینکه به طور کامل از تصویر حذف شوند. سپس با برچسب گذاری، فقط تنه و شاخه‌هایی که ضخامت آن‌ها بیشتر از ۷ میلی‌متر بود در تصویر باقی ماند (شکل ۳-الف).

مرحله ۳:

از آنجایی که میوه در بوته انگور روی شاخه‌های یکساله به وجود می‌آید، باید عملیاتی روی بوته انجام گیرد که شاخه‌های یک ساله تولید نماید (خواج‌ای ۱۳۸۲). بنابراین در این مرحله به تشخیص شاخه‌های یک ساله و هرس آن‌ها پرداخته شد. برای انجام این کار ابتدا با استفاده از الگوریتم‌های گسترش و سایش فقط تنه اصلی و شاخه‌های چند ساله در تصویر باقی گذاشته شد. سپس عکس به دست آمده در این مرحله از عکس نهایی به دست آمده در مرحله ۲ تفریق شد. این کار باعث می‌شد که عکسی به دست آید که در آن فقط شاخه‌های یک ساله‌ای که قطر آن‌ها بیشتر از ۷ میلی‌متر بودند وجود داشته باشد (شکل ۳-ب). در این پژوهش تصمیم بر آن بود که بر روی هر کدام از این شاخه‌ها فقط سه جوانه باقی گذاشته شود و با اندازه‌گیری‌های انجام شده مشخص گردید که فاصله بین هر دو جوانه متوالی بر روی این شاخه‌ها حدود ۵ سانتی‌متر بود. بنابراین برای آن که سه جوانه بر روی این شاخه‌ها حفظ شود باید شاخه‌ها به نحوی هرس می‌شدند که طولی معادل با ۱۵ سانتی‌متر از آن‌ها بر روی بوته باقی می‌ماند. برای حذف شاخه‌های با طول کمتر از ۱۵ سانتی‌متر، طول محور اصلی هر یک از شاخه‌ها محاسبه گردید و شاخه‌های با طول کمتر حذف شدند (شکل ۳-ج). در ادامه برای کوتاه نمودن شاخه‌هایی که طول آن‌ها بیشتر از ۱۵ سانتی‌متر بود به این صورت عمل شد: ابتدا نقاط اتصال این شاخه‌ها به تنه اصلی و شاخه‌های چند ساله مشخص گردید. جهت مشخص نمودن این نقاط آخرین پیکسلی از شاخه‌ها که دارای مقدار یک می‌شد و پیکسل‌های سطر بعدی آن دارای مقدار صفر بودند مشخص گردید. مختصات این پیکسل‌ها در واقع مختصات نقاط اتصال شاخه‌ها بودند. حال در عکسی هم اندازه با عکس اولیه در هر یک از نقاط به دست آمده دایره‌ای به شعاع ۱۵ سانتی‌متر رسم شد (شکل ۳-د).



ب

الف



د

ج

شکل ۳. الف) بوته با شاخه های حذف شده با ضخامت کم. ب) شاخه های یک ساله ج) شاخه های یک ساله با طول بیشتر از

۱۵ سانتی متر د) دایره های رسم شده در نقاط اتصال شاخه های یک ساله

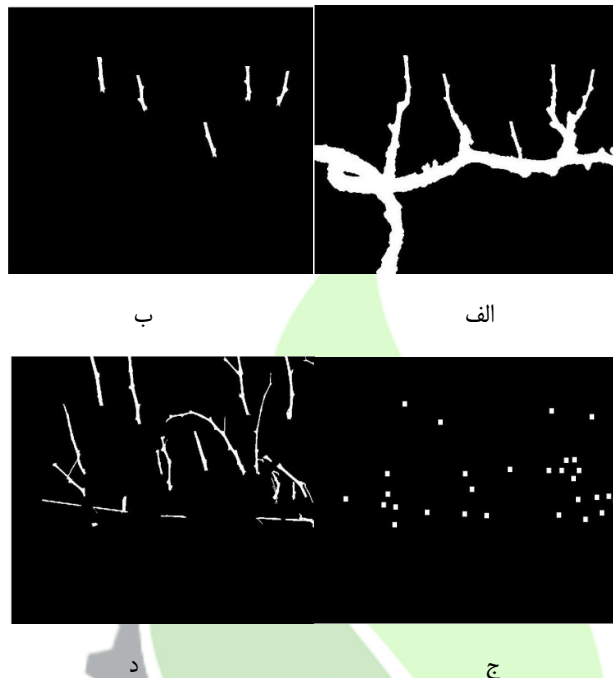
سپس با استفاده از دستور AND پیکسل‌هایی با مقدار یک در این عکس و عکسی که در آن شاخه های یک ساله با طول بیشتر از ۱۵ سانتی متر وجود داشت، مشخص گردید. این نقاط در واقع شاخه های یک ساله‌ی بلندتر از ۱۵ سانتی متر را که هرس شده بودند نشان می‌داد و به این ترتیب شاخه های یک ساله هرس شدند و بر روی هر کدام از آن‌ها فقط سه جوانه باقی ماند (شکل ۴- الف). با اضافه کردن عکس مربوط به این شاخه‌ها به عکسی که در آن تنه اصلی و شاخه های چند ساله وجود داشتند عکسی حاصل که در آن عکس بوته مورد نظر به طور کامل هرس شده بود (شکل ۴- ب).

مرحله ۴:

در این مرحله باید مختصات نقاطی را که قرار است به وسیله ماشین هرس قطع گردند مشخص شود. برای انجام این کار ابتدا عکس بوته هرس شده که در مرحله ۳ به دست آمد از عکس باینری اولیه تفریق گردید. این کار باعث می‌شد تا عکسی حاصل شود که در آن تنها شاخه‌هایی وجود داشته باشد که طی مراحل مختلف اجرای الگوریتم از عکس اولیه حذف شده بودند (شکل ۴- ج). اگر مختصات نقاط اتصال این شاخه‌ها مشخص می‌گردید می‌توان از آن‌ها به عنوان مختصات نقاط قطع شاخه‌ها استفاده نمود. برای تعیین این نقاط به این صورت عمل شد که ابتدا پیکسل‌های این شاخه‌ها با یک مقدار مشخص برچسب گذاری شدند سپس عکس حاصل با عکسی که بوته در آن هرس شده بود جمع گردید و با استفاده از یک سازه‌ی دایره‌ای



و ویژگی همسایگی پیکسل‌های برچسب‌گذاری شده با پیکس‌های دارای مقدار یک، مختصات نقاط اتصال شاخه‌ها و در واقع نقاط قطع شاخه‌ها مشخص گردید (شکل ۴-د).



شکل ۴. الف) شاخه‌های یک ساله هرس شده. ب) بوته هرس شده. ج) شاخه‌های حذف شده در مراحل مختلف اجرای الگوریتم. د) نقاط قطع بوته

مرحله ۵:

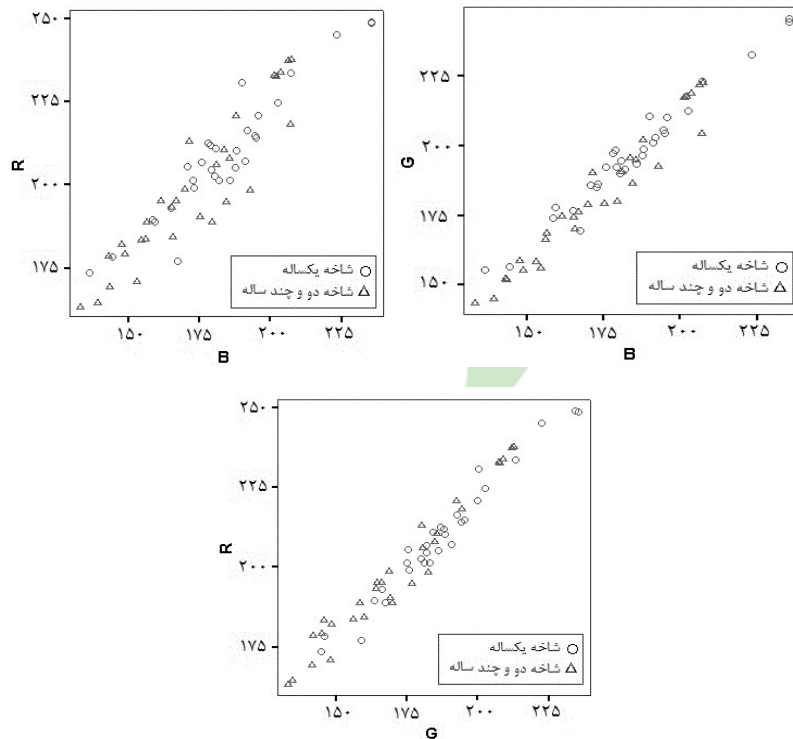
الگوریتم نوشته شده قادر نبود بین سیم‌های داربست و شاخه‌ها تفاوت قائل شود، بنابراین سیم‌های داربست که قطر آن‌ها کمتر از ۷ میلی‌متر بود به عنوان شاخه تشخیص داده می‌شدند و مختصات نقطه‌ای را که در آن نقاط، سیم با بوته در تماس بود به عنوان نقاط قطع در نظر گرفته می‌شد. برای رفع این مشکل با استفاده از تبدیل هاف، سیم‌های موجود در عکس‌ها تشخیص داده شد و چنانچه مختصات نقطه‌ای که سیم‌ها را مشخص می‌کرد با مختصات هر کدام از نقاط قطع یکسان بود، آن نقطه جز نقاط قطع به حساب نمی‌آمد. شکل (۵-الف) نقاط قطع بوته بدون در نظر گرفتن سیم‌ها و شکل (۵-ب) نقاط قطع بوته با در نظر گرفتن سیم‌ها را نشان می‌دهد.



شکل ۵. الف) نقاط قطع بر روی بوته بدون در نظر گرفتن سیم ها. ب) نقاط قطع بر روی بوته با در نظر گرفتن سیم ها.

نتایج و بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که استفاده از مولفه های رنگ R, G و B در تشخیص شاخه های یک ساله از چند ساله روشی مناسب نمی باشد برای بررسی این ویژگی ۳۰ نمونه تصویر مربوط به شاخه های یک ساله و ۳۰ نمونه تصویر مربوط به شاخه های چند ساله از عکس های گرفته شده جدا شدند سپس مولفه های رنگ این نمونه ها جدا گردید و همانطور که در شکل (۶) مشخص است این نمونه ها باهم مقاسه شدند. نتایج مقایسه این مولفه ها با یکدیگر نشان دهنده همپوشانی بین این مولفه ها بود به گونه های که نمی توان از هیچ یک از مولفه ها جهت تشخیص شاخه های یک ساله استفاده نمود.



شکل ۶. نمودارهای پراکندگی مولفه های رنگی مربوط به شاخه های یک ساله و شاخه های دو و چند ساله.



اما استفاده از ضخامت شاخه‌ها روشی مناسب برای تشخیص شاخه‌های یک ساله می‌باشد. چرا که ضخامت این شاخه‌ها از تنه اصلی و شاخه‌های دو یا چند ساله کمتر می‌باشد.

از دیگر نتایج این پژوهش می‌توان به این نکته اشاره کرد که استفاده از این الگوریتم و الگوریتم‌های مشابه و همچنین ماشین‌های هرس هوشمند تنها زمانی امکان پذیر است که بوته‌ها در تاکستان‌ها به صورت داریستی و در دریف‌های منظم تربیت شده باشند و استفاده از آن‌ها در تاکستان‌های سنتی ناشدنی است.

پس از دستیابی به الگوریتم مورد نظر به منظور بررسی دقت آن، الگوریتم مورد ارزیابی قرار گرفت. جهت ارزیابی الگوریتم از بیست عکس مختلف استفاده گردید. نقاط قطع آن‌ها به صورت دستی مشخص گردید. سپس از عکس اولیه به عنوان ورودی الگوریتم استفاده شد و عکس خروجی از الگوریتم با عکسی که به صورت دستی هرس شده بود مقایسه گردید. نتایج حاصل از ارزیابی نشان داد که از بین ۲۵۴ نقطه قطع استخراج شده از ۲۰ عکس، در مجموع ۷ نقطه هرس به اشتباه تشخیص داده شد. این نتایج نشان می‌دهد که دقت الگوریتم نوشته شده برابر با ۹۶/۸ درصد است.

نتیجه گیری

به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که با به کارگیری الگوریتم نوشته شده در این پژوهش و استفاده از آن در یک ماشین هرس هوشمند می‌توان شاخه‌های یک ساله را به درستی تشخیص داد و نقاط قطع بوته‌ها را مشخص نمود. این کار باعث کاهش نیروی کار مورد نیاز برای انجام هرس زمستانه تاکستان‌ها می‌شود. بنابراین هم زمان مورد نیاز و هم هزینه‌های مورد نیاز برای انجام هرس تاکستان‌ها کاهش می‌یابد.

منابع

- ۱- خواجه‌ای، م. ۱۳۸۲. روش نوین مومکاری. انتشارات الحوراء. ۷۳ صفحه.
- ۲- مقصودی، ش. ۱۳۸۷. تکنولوژی انگور و فراوری آن. انتشارات علم کشاورزی ایران. ۱۶۲ صفحه.
- 3- Bian, X., X. Su, and W. Chen. 2011. Analysis on 3D object measurement based on fringe projection. *Optik*. 122(6): 471-474.
- 4- Burie, J. C., J. L. Bruyelle., and J. G. Postaire. 1995. Detecting and localising obstacles in front of a moving vehicle using linear stereovision. *Mathematical and Computer Modelling*. 22(4): 235-246.
- 5- Faugeras, O., 1995. Stratification of three-dimensional vision: projective, affine, and metric representations. *Journal of the Optical Society of America A*. 12(3): 465-484.
- 6- Kitamura, S., K. Oka., and F. Takeda. 2005. Development of picking robot in greenhouse horticulture. *Nippon Kikai Gakkai Robotikusu, Mekatoronikusu Koenkai Koen Ronbunshu*. 1(2): 3176-3179.
- 7- Kriegman, D. J., E. Triendl., and T. O. Binford. 1989. Stereo vision and navigation in buildings for mobile robots. *IEEE Transactions Robotics Automation*. 5(6): 792-803.
- 8- Mao, W., J. Baoping, X. Zhang, j. Zhan, and H. Xiaoran. 2009. Apple location method for the apple harvesting robot. *Image and Signal Processing*: 1-5.
- 9- Mudenagudi, U., and S. Chaudhuri. 1999. Depth estimation using defocused stereo image pairs. *Computer Vision*. 1: 483- 488.
- 10- Nalpantidis, L., and A. Gasteratos. 2010. Stereo vision for robotic applications in the presence of non-ideal lighting conditions. *Image and Vision Computing*. 28(6): 940-951.
- 11- Su, X., Q. Zhang., and L. Xiang. 2008. Optical 3D shape measurement for dynamic process. *Optoelectronics Letters*. 4(1): 55-58.
- 12- Vannucci, D., E. Cini., A. Cioni, and M. Vmmi, 1990. A prototype for the fully mechanized winter pruning of grape vines. *Journal of Agricultural Engineering Research*. 46: 1-11.



Applying image processing methods and stereo vision techniques to determine the cut-off points in the pruning of grape vine.

Seyed Mehdi Hosseini¹ Abdolabbas Jafari^{2*} Adel Bakhshipor³

1-Graduated MA, Department of Biosystems Engineering, Sshiraz University.

2- Assistant Professor, Department of Biosystems Engineering, Sshiraz University.

Email: ajafari@shirazu.ac.ir

3- Phd student, Department of Biosystems Engineering, Sshiraz University.

Abstract

The use of intelligent pruning machines can reduce the labor required to prune the vineyards. In this research, attempts have been made to develop an algorithm able to locate points on the grape canopy should be cut while pruning using image processing and stereo-vision techniques. Required stereovision images were collected from grape shrubs and used as input of the algorithm. At the first step, the distances of shrubs from the camera were calculated. Then branches that had low thickness were omitted from images and the shrub trunks were identified. Then, based on the branch diameter, the one-year-old branches were determined and pruned regarding pruning parameters. At the last step, the cutting points on the branches were determined by labeling of removed branches at each step. The results showed that in all images used for algorithm evaluation, the one-year-old branches were correctly identified by algorithm. Also among 254 cutoff-points extracted from 20 images, just 7 pruning points were misdiagnosed. These results revealed that the accuracy of developed algorithm was about 96.8 percent.

Keywords: Image Processing, Stereo vision, Pruning, Grape plant.